

Φοροοδηγός με 20 σημεία - κλειδιά

Διευκρινίσεις από την ΑΑΔΕ για την ορθότερη συμπλήρωση των φετινών φορολογικών δηλώσεων

Του Γιώργου Παλαιτσόκη
gpai@nautemporiki.gr

Τεκμήριο κατοικίας ενήλικου τέκνου

19 Σε περίπτωση που ενήλικο εξαρτώμενο τέκνο μισθώνει κατοικία διαφορετική από αυτήν της κύριας κατοικίας της οικογένειας (π.χ. φοιτητής που σπουδάζει σε διαφορετικό τόπο, τέκνο που υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία, κλπ.) η κατοικία αυτή δηλώνεται ως δευτερεύουσα από τον γονέα στη δική του φορολογική δήλωση και το τεκμήριο διαβίωσης που αντιστοιχεί σ' αυτήν βαρύνει τον γονέα, μόνο εφόσον το εξαρτώμενο τέκνο δεν έχει δική του υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, δηλαδή μόνο εφόσον το τέκνο δεν έχει αποκτήσει καθόλου εισόδημα κατά το προηγούμενο έτος. Στην περίπτωση αυτή, ο γονέας αναγράφει στον Πίνακα 6 της φορολογικής του δήλωσης το καθαρό ποσό του ενοικίου που καταβλήθηκε για την ενοίκηση της κατοικίας, η οποία χρησιμοποιήθηκε για την ικανοποίηση των στεγαστικών αναγκών του τέκνου. Αυτό ισχύει και στην περίπτωση που το μισθωτήριο έχει συνταχθεί στο όνομα του τέκνου.

Φορολογικές δηλώσεις εγγάμων και μερών συμφώνων συμβίωσης

1 Στις περιπτώσεις των εγγάμων συζύγων που υποβάλλουν χωριστές φορολογικές δηλώσεις δεν δύνανται να εισοδήματα του ενός συζύγου να καλύψουν τα τεκμήρια του άλλου, καθώς τα τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης βαρύνουν τον κάθε σύζυγο ατομικά.

2 Σε περίπτωση υποβολής χωριστών δηλώσεων από εγγάμους, ο κάθε σύζυγος για να καλύψει τα τεκμήρια που τον βαρύνουν μπορεί να επικαλεστεί ανάλογο κεφάλαιο μόνο από τα δικά του εισοδήματα παρελθόντων ετών ή ότι και από τα εισοδήματα του άλλου συζύγου.

3 Σε περίπτωση εγγάμων που επέλεξαν να υποβάλλουν χωριστές δηλώσεις, τα τέκνα που προέρχονται από κοινό γάμο καθώς και τα αναγνωρισμένα τέκνα πρέπει να δηλώνονται ως εξαρτώμενα μέλη και από τους δύο συζύγους, ώστε και οι δύο, εφόσον είναι μισθωτοί ή συνταξιούχοι ή κατ' επήγερμα αγρότες να δικαιούνται αφορολόγητο προσαυξημένο με βάση τον αριθμό των τέκνων.

4 Σε περίπτωση υποβολής κοινής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος από εγγάμους ή μέρη συμφώνων συμβίωσης, εφόσον το απαιτούμενο ποσό δαπανών για την κατοίκηση του αφορο-

λόγητου υπερκαλύπτεται από τον έναν εκ των δύο συζύγων ή από τον ένα εκ των δύο μερών συμφώνου συμβίωσης, όταν ένας εκ των δύο συζύγων ή ένας εκ των δύο συναψάντων σύμφωνο συμβίωσης έχει πραγματοποιήσει δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών που κατοχυρώνουν το αφορολόγητο, αλλά ο ίδιος δεν δικαιούται το αφορολόγητο (επειδή π.χ. έχει εισοδήματα μόνο από επιχειρήσεις ή και από ακίνητα), το ποσό των δαπανών του αυτών δύναται κατά την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης να μεταφερθεί ολόκληρο στον άλλο σύζυγο ή στον έτερο συνάψαντα το σύμφωνο συμβίωσης για τυχόν κάλυψη του δικού του απαιτούμενου ποσού δαπανών, ώστε αυτός να κατοχυρώσει το αφορολόγητο.

5 Σε περίπτωση υποβολής κοινής δήλωσης, όταν ένας εκ των δύο συζύγων ή ένας εκ των δύο συναψάντων σύμφωνο συμβίωσης έχει πραγματοποιήσει δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών που κατοχυρώνουν το αφορολόγητο, αλλά ο ίδιος δεν δικαιούται το αφορολόγητο (επειδή π.χ. έχει εισοδήματα μόνο από επιχειρήσεις ή και από ακίνητα), το ποσό των δαπανών του αυτών δύναται κατά την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης να μεταφερθεί ολόκληρο στον άλλο σύζυγο ή στον έτερο συνάψαντα το σύμφωνο συμβίωσης για τυχόν κάλυψη του δικού του απαιτούμενου ποσού δαπανών, ώστε αυτός να κατοχυρώσει το αφορολόγητο.

6 Τα τέκνα που φιλοξενούνται από τους γονείς τους στην κατοικία της οικογένειας δεν επι-

Φιλοξενία-δωρεάν παρακώρρηση κατοικίας

6 Τα τέκνα που φιλοξενούνται από τους γονείς τους στην κατοικία της οικογένειας δεν επι-

Ποια σκάφη γλιτώνουν από το 50% του τεκμηρίου

20 Τα ποσά της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης (των τεκμηρίων διαβίωσης) μειώνονται κατά 50% για τις εξής κατηγορίες σκαφών:

- α) ιστιοφόρα
- β) πλοία αναψυχής που έχουν κατασκευασθεί ή κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξ ολοκλήρου από ξύλο και προέρχονται από την ελληνική ναυτική παράδοση, των ακόλουθων τύπων: τσερνίκι, βαρκαλάς, υδραϊκός βαρκαλάς, γαίτα, κορίττα (μικρή γαίτα), κανιώτσια γαίτα, καραβόσκαρο, αγιυπτακό καραβόσκαρο, πέραμα, περαματάκι Καλλονής, λιμπερτού, λέμβος (σκάφη), συριακή σκάφη, γαϊντζάο, μπότσης (κούτσο), μούλος, παπαδιά, τάκος, πριάρι, γούτσος, πλάβα, σκάφος δυτών (βουτυπτάδικο), πάσαρι, γυαλάδικο, πλάκα, φρεγάτα, φρεγατίνι, μαρτζίνος (μαρτζιγάνα), μυστικό, σεμπέκ, ζάμπικο, τσαμπέκο, γαλιότα, φούστα, καραβέλα, γαλιόνι, καρκά, γαλέρα, γαλεάσσα, κιρλαγί-

τσι, clipper, ταρτάνα, τραμπάκο, μπαρκέτο, σκεράτσα, σακί, μαρολιόνα, πελέγκο, πύγκος, ραγιάδο (ραζοβάσελο), σακτούρα (σακτούρι), σαίτα (σάικα), σλουρ (sloop), γαυλός (μπρατσέρα), κέρκουρος (κότερο μπουμά), σακκολάφρα (σακολέβα, μπελλού α λα μαλτέζα), δρόμων (κορβέτο), νάβα, δρόμων ημιολικός (μπάρκο μπέ-

βαρύνονται με το τεκμήριο διαβίωσης της κατοικίας. Το τεκμήριο αυτό φοιτητές αποκλειστικά τους γονείς. Επίσης οι γονείς που φιλοξενούνται στην κατοικία των τέκνων τους δεν επιβαρύνονται με το τεκμήριο διαβίωσης της κατοικίας. Με το τεκμήριο αυτό επιβαρύνονται τα τέκνα που ιδιοκατοικούν.

7 Στην περίπτωση που αυτός που φιλοξενείται είναι υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης εισοδήματος, πρέπει να συμπληρώσει την ένδειξη «Φιλοξενία» στον Πίνακα 6 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματός του. Η περίπτωση αυτή δεν αφορά τη δωρεάν παρακώρρηση κατά την οποία η διεύθυνση του παραχωρούμενου είναι διαφορετική από τη διεύθυνση που λαμβάνονται την παρακώρρηση.

8 Στην περίπτωση της δωρεάν παρακώρρησης ακινήτου δεν δύνανται οι παραχωρώντες να κινήσουν να δηλώνουν ότι φιλοξενείται σε αυτό. Επίσης, δεν δύναται να δηλωθεί μέρος της κατοικίας ως δωρεάν παραχωρούμενο και το υπόλοιπο να δηλωθεί ως κενό.

Ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης

9 Κατά την εκκαθάριση της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος από τη Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της

Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, προστίθεται ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης (ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη) 3.000 ευρώ αν πρόκειται για γάμο φορολογούμενο ή 5.000 ευρώ για τους συζύγους που υποβάλλουν κοινή δήλωση, μόνο εφόσον δηλώνεται πραγματικό ή τεκμαίριο εισόδημα.

10 Σε περίπτωση υποβολής δήλωσης για λογαριασμό αποβιώσαντος, το ελάχιστο τεκμήριο υπολογίζεται αναλογικά για τους μήνες που αυτός ήταν εν ζωή. Διάρκεια άνω των 15 ημερών λογίζεται ως ολόκληρος μήνας.

11 Στην περίπτωση υποβολής δήλωσης για λογαριασμό αποβιώσαντος, το ελάχιστο τεκμήριο υπολογίζεται αναλογικά για τους μήνες που αυτός ήταν εν ζωή. Διάρκεια άνω των 15 ημερών λογίζεται ως ολόκληρος μήνας.

12 Στους κωδικούς 735-736 του πίνακα 5 της φορολογικής δήλωσης πρέπει να αναγραφεί το συνολικό ποσό των δαπανών που καταβλήθηκαν το 2018 για την αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή την ανέγερση οικοδομής ή την κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης. Οι δαπάνες αυτές θεωρούνται τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (τεκμαίρια δαπάνες).

Στα ποσά των δαπανών που θα δηλωθούν στους κωδικούς αυτούς πρέπει να συμπεριληφθεί το άθροισμα του τιμήματος, του φόρου μεταβίβασης ακινήτων, των συμβολαιογραφικών εξόδων, καθώς και λοιπών εξόδων και φόρων που καταβλήθηκαν το 2018 για την αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων.

Στην αγορά ακινήτων ως ποσό τεκμαίριας δαπάνης λαμβάνεται το ποσό της συνολικής επιβάρυνσης, όπως προκύπτει από τα οικεία πωλητήρια συμβόλαια, εκτός εάν από έλεγχο προκύπτει μεγαλύτερο ποσό, οπότε λαμβάνεται υπόψη αυτό.

13 Κρίσιμος χρόνος για να υπολογιστεί το ποσό της τεκμαίριας δαπάνης είναι ο χρόνος σύναξης του συμβολαίου μεταβίβασης του ακινήτου εφόσον καταβληθεί ολόκληρο το τίμημα και παραδοθεί η χρήση και η κυριότητα του ακινήτου, διαφορετικά το ποσό της δαπάνης θα κατανέμεται στα φορολογικά έτη που καταβλήθηκαν οι δόσεις, όπως αυτό προκύπτει από σχετικά παραστατικά πληρωμής.

Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση σύνταξης προσημφώνου αγοράς. Σε ανέγερση οικοδομής εφόσον η ανέγερση διαρκέσει περισσότερο του ενός έτους, σε κά-

θε έτος σαν ποσό δαπάνης θα ληφθεί το αντίστοιχο του κόστους ανέγερσης στο ίδιο έτος, εκτός εάν χρόνος καταβολής έχει ορισθεί διαφορετικά (π.χ. ο χρόνος αποπεράτωσης της οικοδομής).

14 Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για επισκευή και συντήρηση κατοικίας δεν υπολογίζονται ως τεκμαίρια δαπάνη απόκτησης περιουσιακού στοιχείου. Αν όμως πρόκειται για προσθήκες, επεκτάσεις, τότε τίθεται θέμα δαπάνης απόκτησης.

15 Σε περίπτωση αγοράς ακινήτου με συνδιοκοπεία ή σε περίπτωση που περισσότεροι από κοινού ανεγείρουν οικοδομή, σε κάθε έναν αναλογεί ποσό δαπάνης όσο το ποσοστό συμμετοχής του.

16 Σε περίπτωση που από διαφορετικό πρόσωπο αγοράζεται η ψιλή κυριότητα και από άλλο η επικαρπία ακινήτου, σε καθέναν θα υπολογισθεί ποσό δαπάνης απόκτησης που του αναλογεί επιμεριστικά κατά το ποσοστό που προβλέπεται από τη φορολογία κληρονομιάς. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που ανεγείρεται οικοδομή σε οικοπέδο στο οποίο άλλο πρόσωπο είναι ψιλή κύριος και άλλο επικαρπότης, δηλαδή η δαπάνη ανέγερσης επιμερίζεται στους δύο κατά τα ποσοστά που προβλέπονται από τη φορολογία κληρονομιάς.

17 Σε περίπτωση ανέγερσης οικοδομής από μισθωτή με δικές του δαπάνες σε έδαφος του εκμισθωτή η δαπάνη ανέγερσης βαρύνει τον μισθωτή ο οποίος αναλαμβάνει την ανέγερση και ο οποίος πραγματικά καταβάλλει τα χρηματικά ποσά της εν λόγω δαπάνης.

18 Η αξία αγοράς ακινήτου που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της τεκμαίριας δαπάνης απόκτησης, όταν το ακίνητο αποκτήσει με αναγκαστικό πλειστηριασμό, είναι το ποσό του εκπλειστηριασμού και κάθε άλλο ποσό (π.χ. φόρος μεταβίβασης, συμβολαιογραφικά) που πραγματικά κατέβηκε ο υπερθεματωτής, εκτός βέβαια εάν από κάποιο άλλο στοιχείο προκύψει εικονικότητα του πλειστηριασμού ή συμφωνία για καταβολή ενός επιπλέον ποσού. Σε ιδιωτικό πλειστηριασμό για τον προσδιορισμό της δαπάνης λαμβάνεται το τίμημα που πραγματικά καταβλήθηκε.

2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΓΙΔΑ ΓΙΑ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Μέσο: . . . . . ΚΑΡΦΙ

Ημ. Έκδοσης: . . .30/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .30/03/2019

Σελίδα: 29

Φορολογική «παγίδα» για χιλιάδες φοιτητές!

Απόφαση της ΑΑΔΕ, φαίνεται να εγκλωβίζει χιλιάδες φοιτητές που διαμένουν μακριά από τα σπίτια των οικογενειών τους. Πολλοί από τους φοιτητές αυτούς θα βρεθούν απρόσμενα να πληρώσουν φόρο εισοδήματος για ανύπαρκτα ποσά τεκμαρτών εισοδημάτων.

Επιπλέον, από την εξέλιξη αυτή θα ζημιωθούν και οι οικογένειες τους, καθώς θα χάσουν το δικαίωμα είσπραξης οικογενειακών επιδομάτων από τον ΟΠΕΚΑ ή αυτά τα επιδόματα θα είναι κατά πολύ μειωμένα σε περίπτωση

που έχουν και άλλα τέκνα. Σύμφωνα με την οδηγία της ΑΑΔΕ, σε περίπτωση που το ενήλικο εξαρτώμενο τέκνο μισθώνει κατοικία ή κατάλυμα εκτός της κύριας κατοικίας της οικογένειάς και έχει δική του υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, τότε η κατοικία αυτή θα πρέπει να δηλώνεται ως δευτερεύουσα για τον γονέα, ώστε να βαρύνεται εκείνος με το τεκμήριο διαβίωσης για το συγκεκριμένο ακίνητο. Όλα αυτά εάν ο φοιτητής δεν έχει κανένα εισόδημα. Η οδηγία αυτή αποκλείει

από την ευνοϊκή μεταχείριση, όσους φοιτητές έχουν τραπεζικούς λογαριασμούς στο όνομα τους και κατά τη διάρκεια του 2018 πιστώθηκαν τόκοι, έστω και λίγων λεπτών του ευρώ. Το ίδιο ισχύει και για όσους έχουν λάβει έστω και πενιχρά εισοδήματα από περιστασιακές εργασίες. Το τεκμήριο της ενοικιαζόμενης κατοικίας βαρύνει τον γονέα μόνον όταν ο φοιτητής δεν έχει υποχρέωση υποβολής δικής του φορολογικής δήλωσης εισοδήματος, δηλαδή όταν το εισόδημα του είναι το απόλυτο μηδέν.

Δημογραφικό πρόβλημα: λύση θα δώσει η μεσαία τάξη

Έρευνα της διαNEOσας και του ΕΚΚΕ

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΑΚΗ

«Οι γυναίκες της μεσαίας τάξης θα δώσουν τη λύση στο δημογραφικό», είπε ο διευθυντής ερευνών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών Διονύσης Μπαλούρδος κατά την ομιλία του στην κλειστή συνάντηση εργασίας που οργάνωσαν πρόσφατα η διαNEOσας και το ΕΚΚΕ για τη χαμηλή γονιμότητα στην Ελλάδα και τις πολιτικές ενισχύσεις της οικογένειας. «Η στόχευση σε αυτήν την κατηγορία γυναικών είναι η μοναδική και ουσιαστική λύση», είπε ανατρέποντας την εκτίμηση ότι όλο και λιγότερα παιδιά θα συνεχίσουν να έρχονται από τα μεσαία εισοδηματικά στρώματα.

Πολλά έχουν αλλάξει την τελευταία 15ετία.

Σύμφωνα με τον κ. Μπαλούρδο, η ανισότητα μεταξύ των φύλων δεν οδηγεί πλέον σε όλες τις περιπτώσεις σε υψηλότερη γονιμότητα. Έρευνα του ΟΗΕ έδειξε ότι στην Ευρώπη, στις χώρες με την υψηλότερη γονιμότητα (Γαλλία, Σουηδία, Δανία, Ιρλανδία) καταγράφεται η χαμηλότερη ανισότητα φύλων.

Επίσης στη χώρα μας, όπου η ανισότητα των φύλων είναι σχετικά υψηλή, καταγράφεται πολύ χαμηλή γονιμότητα. Σε ορισμένες χώρες (Ρουμανία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Λετονία, Σλοβακία) παρατηρείται το παραδοσιακό πρότυπο-υψηλή ανισότητα με αντίστοιχα υψηλή γονιμότητα.

Το μορφωτικό επίπεδο

Ακόμη, έχει παρατηρηθεί ότι ενώ το μορφωτικό επίπεδο έχει αντιστρόφως ανάλογη σχέση με τον αριθμό παιδιών, στη χώρα μας, μεταξύ 2007 και 2011, η γονιμότητα των γυναικών με μέσο επίπεδο εκπαίδευσης σημείωσε αύξηση κατά περίπου 5%, ενώ στις άλλες δύο κατηγορίες (γυναίκες με υψηλό και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο) η μεταβολή ήταν ασημαντή. «Αρα είναι σημαντικά η στόχευση στις γυναίκες μεσαίου μορφωτικού επιπέδου, με δεδομένη την ήδη υψηλή γονιμότητα των γυναικών με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και το μικρό μερίδιο (1/5) των γυναικών με υψηλό μορφωτικό επι-

πέδο». Επίσης, όπως σημειώνει ο κ. Μπαλούρδος, «η σχέση μεταξύ γυναικείας απασχόλησης και γονιμότητας σε ορισμένες περιπτώσεις έχει αντιστραφεί. Ήταν αρνητική στη δεκαετία του 1960-1970, όταν οι γυναίκες που έμεναν στο σπίτι έκαναν κατά κανόνα περισσότερα παιδιά, αλλά τώρα είναι θετική. Τα ποσοστά γονιμότητας έχουν ανακτηθεί σε χώρες όπως η Γαλλία και οι Σκανδιναβικές χώρες, όπου η απασχόληση των γυναικών τείνει να γίνει κανόνας. Στη χώρα μας η τάση είναι επίσης θετική. Η απασχόληση των γυναικών ενισχύει τις γεννήσεις. Ενώ η γονιμότητα των μη απασχολούμενων γυναικών, μεταξύ 2007-2011, έπεσε από το 1,5 στο 1,32, εκείνη των εργαζομένων αυξήθηκε από το 1,32 στο 1,52, δηλαδή πάνω από την παγίδα χαμηλής γονιμότητας, υποδεικνύοντας παράλληλα τη σημασία της ασφάλειας της εργασίας στην περιοχή της κρίσης». Δηλαδή, ενώ θα

Η γονιμότητα των μη απασχολούμενων γυναικών, μεταξύ 2007-2011, έπεσε από το 1,5 στο 1,32, ενώ εκείνη των εργαζομένων αυξήθηκε από το 1,32 στο 1,52.

ανέμενε κανείς, οι χώρες με υψηλό ποσοστό χειραφέτησης των γυναικών, συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην εργασία, να έχουν χαμηλότερη γονιμότητα, συμβαίνει το αντίθετο. Κι αυτό, λόγω της εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών, καθώς η πολιτισμική στροφή προς μεταμοντέρνα πρότυπα έκανε τον γάμο λιγότερο ελκυστικό, την εκτός γάμου συγκατοίκηση προτιμητέα, τον μικρό αριθμό παιδιών ή την ατεκνία ένδειξη αυτοπραγμάτωσης. Πρόκειται για τη συγκυρία που οι δημογράφοι αποκαλούν «δευτερο δημογραφική μετάβαση» και η οποία οδηγεί στην «παγίδα της χαμηλής γονιμότητας», το όριο γονιμότητας κάτω από το οποίο αν μια χώρα βρεθεί για με-

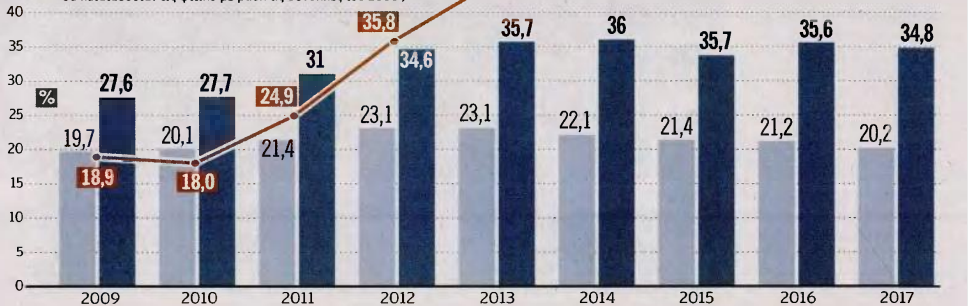

Το μεγάλο πρόβλημα της Ελλάδας σε αριθμούς

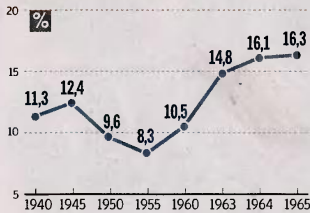
Η απειλή της φτώχειας

■ Κίνδυνος σχετικής φτώχειας
■ Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού

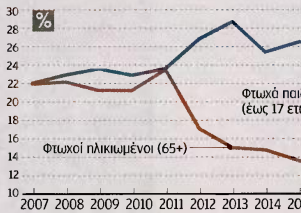
● Απόλυτη φτώχεια (το ποσοστό του πληθυσμού που θα κατατασσόταν ως φτωχό με βάση τις συνθήκες του 2008)

Ποσοστά άτεκνων γυναικών που γεννήθηκαν το διάστημα 1940-1965

Πιο φτωχά τα παιδιά από τους ηλικιωμένους

Γονιμότητα απασχολούμενων και μη απασχολούμενων γυναικών

γάλο χρονικό διάστημα δεν μπορεί πλέον να το υπερβεί. Όπως δείχνει η εμπειρία χωρών της Βόρειας Ευρώπης, οι φιλικές προς την οικογένεια και την απασχόληση πολιτικές που διευκολύνουν τις γυναίκες με παιδιά να παραμείνουν ή να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας και όχι οι εν γένει πολιτικές ενισχύσεων των γεννήσεων, ήταν που βοήθησαν να αυξηθούν τα ποσοστά γεννήσεων. Εκεί όπου οι οικογένειες λαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο κρατικών ενισχύσεων, ιδίως με τη μορφή υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, «αποκρουστική» γονική άδεια για τους πατέρες (στις Σκανδιναβικές χώρες κυρίως) και όπου εφαρμόζεται ένα μείγμα γενικών πολιτικών που υποστηρίζει

την απασχόληση των γυναικών, οι γεννήσεις και η γυναικεία οικονομική δραστηριότητα είναι υψηλές (Μπαλούρδος, Δεμερτζής, Πιερράκος, Κικιλίας, 2019). «Σε χώρες όπου θεσμικά και αξιακά ενισχύονται πολιτικές που υποστηρίζουν τους πιο παραδοσιακούς ρόλους των φύλων, η σύγκρουση μεταξύ ρόλων και ευκαιριών για τις γυναίκες, "η ποιητή μητρότητας" και η ανισότητα στο νοικοκυριό ωθούν τις γυναίκες να αναβάλουν ή να αποποιηθούν πλήρως την τεκνοποίηση. Κατά τη διάρκεια της ύφεσης στην Ελλάδα, η δυσκολία συνδυασμού του ρόλου του γονέα και του απασχολούμενου θεωρείται σημαντική αιτία της αναβολής της γονιμότητας», τονίζει ο κ. Μπαλούρδος.

Από το 1987 η Ελλάδα καταγράφει έναν δείκτη γονιμότητας κάτω από 1,5 παιδιά/γυναίκα. Μάλιστα έχει πέσει κάτω και από το επίπεδο ακραίας χαμηλής γονιμότητας, 1,3 παιδιά ανά γυναίκα. Το ποσοστό τελικής ατεκνίας αυξάνεται. Το 16,3% των γυναικών που γεννήθηκαν το 1965 και είναι σήμερα 53 ετών, έμεινε πνευματικά άτεκνα (στη γενιά των κατά πέντε χρόνια μεγαλύτερων γυναικών το ποσοστό ήταν 10,5%). Παράλληλα, όλο και συρρικνώνεται για τους Έλληνες το ιδανικό μέγεθος οικογένειας. Έτσι, σύμφωνα με την έρευνα της διαNEOσας και του ΕΚΚΕ, επιβάλλονται μέτρα για την απόκτηση παιδιών σε νεότερη ηλικία, ισότη-

τα των φύλων, συμπίληση οικογενειακής και εργασιακής ζωής, μια οικογενειακή πολιτική για όλο το φάσμα των νοικοκυριών (με 0, 1, 2, 3, 4 και άνω παιδιά). Επιπροσθέτως, «σε δημογραφικό αδιέξοδο έχει οδηγήσει και η πολιτική πόλωση, λόγω της απουσίας μιας πολιτικής που να απευθύνεται τόσο σε παραδοσιακές οικογένειες οι οποίες συνήθως ψηφίζουν κεντρώα ή δεξιά κόμματα όσο και σε αντισυμβατικές που κατά κανόνα προτιμούν τους αριστερούς σχηματισμούς. Τα πρότυπα οικογένειας διακρίνονται όπως ακριβώς και η πολιτική. Για να υπάρξει αποτέλεσμα απαιτείται συνείδηση και συμβολή υπερχομηματική», παρατηρεί ο κ. Μπαλούρδος.

3. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΜΕΤΑΤΟΠΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 31/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 31/03/2019

Σελίδα: 16

Η μετατόπιση της φτώχειας στους νέους πλήττει τις γεννήσεις

Ανατροπές, όπως η μετατόπιση της φτώχειας από τους ηλικιωμένους στα παιδιά και στα νεαρά ζευγάρια με παιδιά, αναμένεται να επιτείνουν την ήδη ακραία χαμηλή γονιμότητα. Τις οικονομικές παραμέτρους που συνδέονται με το δημογραφικό, αλλά και τις επιπτώσεις των μειωμένων γεννήσεων στα δημόσια οικονομικά αναλύει στην «Κ» ο υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας Θεόδωρος Μπράκας, εκ των βασικών ομιλητών στην κλειστή συνάντηση εργασίας της διανεόσεως και του ΕΚΚΕ.

Ο υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, Θεόδωρος Μπράκας.

«Η επιδείνωση που καταγράφηκε στην Ελλάδα κατά την κρίση ήταν ιδιαίτερα έντονη για τους νέους και κυρίως τους νέους άνεργους. Η ομάδα των νέων εισήλθε στην κρίση με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά (κινδύνου) φτώχειας (2008: 36,8%, 2010: 38,5%), που διευρύνθηκαν δραματικά (2012: 45,8%, 2014: 45,9%, 2016: 47,1%). Μόνο κατά το 2017 ο κίνδυνος φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς στο 45,5%, παραμένοντας περίπου κατά 10 μονάδες υψηλότερος σε σχέση με τα προ κρίσης επίπεδα και περίπου 2,5 φορές μεγαλύτερος σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού», σημειώνει ο κ. Μπράκας και συνεχίζει. «Επίσης, είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι πλέον καταγράφονται υψηλότεροι δείκτες σχετικής φτώχειας μεταξύ των παιδιών ηλικίας 0-17 ετών (2017: 24,5%) έναντι του συνολικού πληθυσμού (20,2%), ενώ για

Η μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού επιδρά αρνητικά στον ρυθμό αύξησης των τακτικών δημόσιων εσόδων.

άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω το σχετικό ποσοστό έχει περιοριστεί σημαντικά (12,4%). Κατά συνέπεια, ο κίνδυνος παιδικής φτώχειας μπορεί να επηρεάζει δυσανάλογα τις γεννήσεις, αλλά και τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών. Σε έναν πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η φτώχεια φαίνεται να μετατοπίζεται από τους ηλικιωμένους στα νεότερα ζευγάρια με παιδιά, από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές και από τους λιγότερο εκπαιδευμένους προς τις υψηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Στις ομάδες υψηλού κινδύνου φτώχειας στην Ελλάδα (έρευνα 2017) συγκαταλέγονται τρεις κατηγορίες πληθυσμού που επηρεάζουν τους δημογραφικούς δείκτες: τα νοικοκυριά νοικοκυριά (30,5%), τα νοικοκυριά με 2 ενήλικες και τρία ή περισσότερα παιδιά (24,2%), τα παιδιά 0-17 ετών (24,5%).»

Μάλιστα, όπως αναφέρει ο κ. Μπράκας, «η επιδείνωση των δεικτών φτώχειας ήταν ακόμη πιο δραματική σε απόλυτους όρους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της EU-SILC 2017, στην Ελλάδα το 46,3% του πληθυσμού θα κατατάσσονταν ως φτωχό με βάση τις συνθήκες του 2008. Η απόλυτη φτώχεια πα-

ραμένει υψηλή κυρίως λόγω της μείωσης του ΑΕΠ και του διαθέσιμου εισοδήματος, η οποία ουσιαστικά μετατοπίζει όλη την κατανομή του εισοδήματος προς τα κάτω. Σημαντικός είναι και ο ρόλος της υψηλής ανεργίας, παρά τη μείωση που καταγράφηκε τα τελευταία έτη. Ωστόσο, η σχετική φτώχεια ενώ αυξήθηκε από 20,1% το 2010 σε 23,1% το 2012 και 2013, έχει σχεδόν επανέλθει στα προ της κρίσης επίπεδα (2017: 20,2%), παραμένοντας όμως σημαντικά υψηλότερη από τον μέσον όρο της Ε.Ε.-28».

Ο ρόλος της οικογένειας

«Σημαντικό μέρος των οικονομικών κραδασμών στη διάρκεια της κρίσης απορρόφησε η ευρύτερη κοινωνική συνοχή, χωρίς τη βοήθεια των δημόσιων πόρων. Μόλις το 4% του συνόλου των κοινωνικών δαπανών στην Ελλάδα κατευθύνθηκε προς την οικογένεια και τα παιδιά (έναντι 8,7% στην Ε.Ε.-28). Η χορήγηση ενιαίου επιδόματος στήριξης τέκνων (με εισοδηματικά κριτήρια) στην περίοδο της κρίσης ήταν, ωστόσο, προς τη σωστή κατεύθυνση», λέει ο κ. Μπράκας.

«Οι δημογραφικές εξελίξεις επηρεάζουν άμεσα και τα δημόσια οικονομικά. Η μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού επιδρά αρνητικά στον ρυθμό αύξησης των τακτικών δημόσιων εσόδων, καθώς επηρεάζει τις εισπράξεις ασφαλιστικών εισφορών και τη φορολόγηση εισοδημάτων από παραγωγικές δραστηριότητες. Η γήρανση του πληθυσμού συνεπάγεται αυξημένη δαπάνη για συντάξεις και παροχές υγείας. Παρόλληλα, αλλάζει σημαντικά η σύνθεση των φόρων, καθώς μεταβάλλεται η δομή της φορολογικής βάσης, με μετατόπιση από τη φορολόγηση των εισοδημάτων από εργασία προς τη φορολόγηση της κατανάλωσης και του πλούτου από τη συσσώρευση αποταμιεύσεων», εξηγεί ο ίδιος.

Ακόμη, «η μετατόπιση της κατανόησης του εργατικού δυναμικού υπέρ μεγαλύτερων ηλικιών επιδρά αρνητικά στο παραγόμενο προϊόν και στην παραγωγικότητα της εργασίας. Βραχυπρόθεσμα, η μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων 65+ στον συνολικό πληθυσμό ενισχύει την καταναλωτική δαπάνη, λόγω της υψηλότερης ροής της συγκεκριμένων ομάδων προς κατανάλωση, και αυξάνει το εθνικό προϊόν.

Πο μακροπρόθεσμα, όμως, η επίδραση είναι αρνητική, καθώς η μείωση του αριθμού των παραγωγών και των εν δυνάμει καταναλωτών, διαμορφώνει αρνητικές προσδοκίες για τον ρυθμό αύξησης του δυναμικού προϊόντος. Επίσης, χάνεται η δυναμική στην παραγωγικότητα από την ώθηση που μπορεί να προσφέρει ένα πιο νεανικό εργατικό δυναμικό, αριθμητικά αλλά και μέσω της εξοικειώσής του με νέες τεχνολογίες και καινοτομίες.

Πολλές εμπειρικές μελέτες έχουν εκτιμήσει την επίδραση της γήρανσης του πληθυσμού στο ΑΕΠ. Σε πρόσφατη μελέτη των Ρομπόλη και Μπέτσο για την Ελλάδα έχει εκτιμηθεί ότι, λόγω της γήρανσης του εργατικού δυναμικού, εάν μία επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής είναι ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά 2%, τότε στην πραγματικότητα θα απαιτείται ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης κοντά στο 4%. Αυτό θα επιβαρύνει, εκτός από τα δημοσιονομικά μεγέθη, και το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της μελέτης θα επιβαρύνεται ετησίως κατά 1,3 δισ. ευρώ τα επόμενα έτη και έως το 2060», καταλήγει ο κ. Μπράκας.

Με 6.000 μόρια εισαγωγή σε τμήματα του Πολυτεχνείου

32 τμήματα ΤΕΙ με χαμηλές, μέχρι πέρυσι, βάσεις εντάσσονται στον χάρτη των πολυτεχνικών σπουδών και προστίθενται στα προηγούμενα 17 που δημιουργήθηκαν από τις συνενώσεις ΑΕΙ - ΤΕΙ – Θα λειτουργούν 49 νέα τμήματα πολυτεχνείων με 40% ανεργία στα επαγγέλματα του κλάδου...

ΣΕ ΛΙΘΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Με δεδομένη την έλλειψη επιστημονικών μελετών για τη σκοπιμότητα ή τη βιωσιμότητα των νέων τμημάτων που ιδρύονται, οι πρυτάνεις των πολυτεχνείων της χώρας και οι κοσμητόρες πολυτεχνικών σχολών έστειλαν πρόσφατα στον υπουργό Παιδείας τον παρέρ στο οποίο αναφέρουν ότι οι φημολογούμενες τελευταίες αλλαγές στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να φέρουν δραματικές αλλαγές στον χώρο της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης της χώρας σε λάθος κατεύθυνση. Ωστόσο, είναι γνωστό ότι, ως περιζήτητες, οι πολυτεχνικές σπουδές μπορούν να αποτελέσουν εύκολο «χαρτί» προς διαπραγμάτευση στα χέρια των πολιτικών.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΜΑΡΝΥ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΪΟΥ

«Η διάλυση των πολυτεχνείων» θα μπορούσε να τιτλοφορείται το επόμενο επεισόδιο της μεγάλης αναδιάρθρωσης στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης της χώρας, που ξεκινά τις επόμενες ημέρες με την κατάθεση του νέου πολυμοσχέδιου του υπουργείου Παιδείας και τις τελευταίες «πανεπιστημοποιήσεις» ΤΕΙ.

Τριάντα δύο νέα πολυτεχνικά τμήματα προστίθενται στα προηγούμενα 17 που ήδη δημιουργήθηκαν από τις συνενώσεις πανεπιστημίων και τεχνολογικών ιδρυμάτων, συνολικά δηλαδή 49 νέα τμήματα πολυτεχνείων, σε μια χώρα με 40% ανεργία στα επαγγέλματα του κλάδου...

Στα τμήματα αυτά – που τώρα γίνονται μέρος των πανεπιστημίων όπου στο παρελθόν

τα πολυτεχνικά τμήματα είχαν παραδοσιακά υψηλές βάσεις και πρόσφεραν σπουδές κύρους – περιλαμβάνονται και τμήματα ΤΕΙ στα οποία μέχρι πέρυσι μπορούσε κανείς να μπει με βάση 6.377 μόρια (Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Τοπογραφίας στις Σέρρες) ή 6.795 (Ηλεκτρολόγων Μηχανικών στο Ηράκλειο). Το ΤΕΙ Κρήτης δε, όπως είναι γνωστό, μετονομάζεται ολόκληρο σε πανεπιστήμιο, με τα αντίστοιχα τμήματα να εντάσσονται τώρα στον χάρτη των πολυτεχνικών σπουδών στην Ελλάδα. Το Πανεπιστήμιο της Αθήνας, από την άλλη πλευρά, δέχτηκε να ενσωματωθεί στα προγράμμά του τμήματα του ΤΕΙ Χαλκίδας με χαμηλότερες βάσεις 7.000-8.000 μορίων.

Αλλαγές χωρίς κριτήρια

Με δεδομένη την έλλειψη

επιστημονικών μελετών για τη σκοπιμότητα ή τη βιωσιμότητα των νέων τμημάτων που ιδρύονται, οι πρυτάνεις των πολυτεχνείων της χώρας και οι κοσμητόρες πολυτεχνικών σχολών έστειλαν πρόσφατα στον υπουργό Παιδείας τον παρέρ στο οποίο αναφέρουν ότι οι φημολογούμενες τελευταίες αλλαγές στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να φέρουν δραματικές αλλαγές στον χώρο της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης της χώρας σε λάθος κατεύθυνση. Ωστόσο, είναι γνωστό ότι, ως περιζήτητες, οι πολυτεχνικές σπουδές μπορούν να απο-

τελέσουν εύκολο «χαρτί» προς διαπραγμάτευση στα χέρια των πολιτικών.

Εκείνο που αξίζει ωστόσο να αναλογιστεί κανείς είναι ότι σε πρόσφατες μελέτες του ΙΟΒΕ (Ιδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Μελετών) είχε διαπιστωθεί ότι οι απόφοιτοι των ΤΕΙ είχαν τα τελευταία χρόνια περισσότερες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης από πολλούς απόφοιτους πανεπιστημίων.

Οι αλλαγές που γίνονται στην ανώτατη εκπαίδευση της χώρας δεν θεμελιώνονται με τα ακαδημαϊκά κριτήρια που απαιτούνται για τις πολυτεχνικές σχολές, λέ-

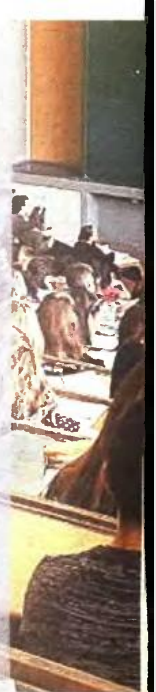
νε από την πλευρά τους οι κοσμητόρες των πολυτεχνικών σχολών. Και επισημαίνουν το αβέβαιο εργασιολόγιο μέλλον στο οποίο πιθανώς οδηγούνται οι νέοι που θα ακολουθήσουν τις συγκεκριμένες σπουδές.

Και πενταετείς σπουδές

Στο φόντο αυτό, ο υπουργός Παιδείας έχει υποσχεθεί (ειδικά στο αγαπημένο πρότο «τέκνο» του συγχωνεύσεών του, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής που προέκυψε από την ένωση δύο ΤΕΙ που βαρυστήρια «πανεπιστήμια») ότι θα δώσει στα πολυτεχνικά τμήμα-

ΤΟ «ΤΟΡ 10» ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΕΙ ΠΟΥ «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ» ΜΕ ΤΗ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗ ΒΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ (ΒΑΣΗ 2018)

Μηχανικών Περιβάλλοντος και Μηχανικών Ανθρωπίνων (Κοζάνη) / Μηχανικών Γεωτεχνολογίας Περιβάλλοντος	→ 5.677
Μηχανικών Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής (Ρέθυμνο)	→ 5.751
Αρχιτεκτονικής Τοπίου (Δράμα)	→ 5.919
Μηχανικών Περιβάλλοντος και Μηχανικών Ανθρωπίνων (Κοζάνη)	→ 5.766
Μηχανολόγων Μηχανικών Βιομηχανικού Σχεδιασμού (Κοζάνη)	→ 6.013
Μηχανικών Τεχνολογίας Πετρελαίου & Φυσ. Αερίου / Μηχανολ. Μηχανικών Τεχνολογίας Πετρελαίου & Φυσ. Αερίου	→ 6.279
Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Τοπογραφίας / Γεωπληροφορικής (Σέρρες)	→ 6.377
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών (Καβάλα)	→ 6.329
Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Τοπογραφίας / Γεωπληροφορικής (Σέρρες) - Πολιτικών Μηχανικών	→ 6.644
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών (Κοζάνη)	→ 6.536

«Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΕΙ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΤΕΛΕΙΩΣ ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΤΙΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ» ΛΕΝΕ

«Σπέρνουμε τμήματα χωρίς υποδομές» εν μέσω προεκλογικής περιόδου

«Είμαστε τελείως αντίθετοι με την πολιτική που ακολουθείται» λέει ο κ. Δημήτρης Ματαράς από το Πολυτεχνείο του Πανεπιστημίου Πατρών που επί 6 μήνες ταλανίζεται από αντιπαραθέσεις, καθώς οι εκπρόσωποι του δεν θέλουν τη συνένωση με το ΤΕΙ της περιοχής. «Η διαδικασία με την ένταξη των ΤΕΙ στα πανεπιστήμια ξεκίνησε τελείως ανορθόδοξα και με κριτήρια αντικαδημαϊκά. Από την πλευρά μας αντιδρούμε φυσικά έντονα, ενώ έντονες είναι οι αντιδράσεις και της Ιατρικής Σχολής μας» αναφέρει ο κ. Ματαράς.

«Όλα αυτά δε, γίνονται σε ευρύτερη προεκλογική περίοδο, με τις συνθήκες που αυ-

τή δημιουργεί» συνεχίζει ο κ. Ματαράς.

Και καταλήγει: «Το πρόβλημα σε όλα αυτά είναι ότι υπονομεύουμε έτσι το μέλλον των παιδιών μας και τελικά και το μέλλον της χώρας μας».

Ο κ. Κωνσταντίνος Κατουφαράκης από την Πολυτεχνική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δηλώνει ότι «Ξεκίνησε μια τέρπασα αλλαγή στην ανώτατη εκπαίδευση της χώρας χωρίς να τεθούν ξεκάθαρα οι στόχοι της. Σπέρνουμε τμήματα σε όλη την Ελλάδα χωρίς υποδομή και χωρίς καμία ένδειξη ότι τα χρειάζεται η ελληνική οικονομία. Όπως φαίνεται δε, τα τμήματα αυτά θα απορροφήσουν το κύριο μέρος των νέων προ-

σπουδών στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης της χώρας, τη στιγμή που παραδοσιακά τμήματά της καταρρέουν από την έλλειψη υποδομών και την υποστελέχωση». Στο ΑΠΘ από 100 καθηγητές στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής, σήμερα εργάζονται περίπου 30, όπως δείχνουν τα στοιχεία. Οι διδάσκοντες στους Πολιτικούς Μηχανικούς είναι περίπου 70 άτομα.

«Νομίζω ότι πρακτικά το αποτέλεσμα είναι σπουδές χαμηλού επιπέδου. Με ένα νομικό πλαίσιο που διαρκώς αλλάζει. Η κοινή λογική δείχνει ότι βραχυπρόθεσμα τέτοιες αλλαγές δεν γίνονται» αναφέρει ο κ. Κατουφαράκης. «Η τεχνολογική εκπαίδευση είναι ένας διαρκώς τομέ-

ας της ανώτατης εκπαίδευσης σε όλες τις προηγμένες οικονομίες» δηλώνει ο κοσμητόρας της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου κ. Ηλίας Κοζύρης.

«Συντελεί ως αναγκασία συνθήκη στη βιομηχανική ανάπτυξη μιας χώρας. Δεν αποτελεί αναβάθμιση και βελτίωση των διπλωμάτων μιας σχολής τεχνολογικής εκπαίδευσης η μετονομασία ή η μετατροπή της σε πανεπιστημιακή σχολή. Η βελτίωση πρέπει να εστιάσει στην ποιότητα των παρεχόμενων γνώσεων, όχι στην αλλαγή του προσανατολισμού και της φυσιογνωμίας της σχολής στην αγορά εργασίας. Πρέπει να περνάει υποχρεωτικά μέσα

από τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, μέσα από την ενίσχυση της εργαστηριακών ωρών εξάσκησης και την εξοικείωση με τα σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία, με τις νέες τεχνικές στο πεδίο εργασίας, αφού αυτός είναι ο στόχος – η παραγωγή ανταγωνιστικών αφοφοίτων – και όχι με τη μετονομασία και τη νομοθετική αλλαγή των απονομούμενων τίτλων σπουδών» αναφέρει.

«Η κατάργηση μιας βαθμίδας ανώτατης εκπαίδευσης μέσω της μετατροπής της σε άλλη θα οδηγήσει σε παράλογη αύξηση του αριθμού των πανεπιστημιακών σχολών και θα φέρει πληθωρισμό στις υπάρχουσες ειδικότητες. Σκεφτείτε τι θα συνέβαινε σε μια χώρα αν σε μια νύχτα π.χ. διπλασιάζονταν οι πολυτεχνικές σχολές. Σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και μεταναστεύσεων για εύρεση εργασί-

4. ΜΕ 6.000 ΜΟΡΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Μέσο: . . . . . ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 31/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 31/03/2019

Σελίδα: 51

τα ΤΕΙ εκτός από το όνομα και τη... χάρη. Δηλαδή ότι θα μετατρέψει τις τετραετείς σπουδές τους (που κατατάσσουν ως σήμερα τους αποφοίτους τους σε διαφορετική κατηγορία από εκείνους των πολυτεχνείων στην αγορά εργασίας) σε πενταετείς. Όπως είναι γνωστό, τα πολυτεχνεία της χώρας προσφέρουν σήμερα πενταετείς σπουδές και έναν τίτλο μάστερ, ενώ τα πολυτεχνικά ΤΕΙ τετραετείς σπουδές. Μάλιστα, οι πληροφορίες αναφέρουν ότι η διάταξη για τις πενταετείς σπουδές των «πανεπιστημιοποιημένων» ΤΕΙ θα ενταχθεί στο πολυνομοσχέδιο

του υπουργείου Παιδείας για το νέο εξεταστικό σύστημα και τις συνενώσεις 3 ακόμη ανώτατων ιδρυμάτων που βρίσκεται ήδη στη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή της Βουλής. Γεγονός που βεβαίως αφήνει τους εκπροσώπους των πολυτεχνείων της χώρας με το στόμα «ανοικτό». Το ερώτημα που τίθεται είναι πώς θα δοθεί η δυνατότητα των πενταετιών σπουδών σε τμήματα που έως χθες δέχονταν εισακτέους με 5.000 και 6.000 μόρια; Αρκεί μόνο η ένταξή τους σε ένα πανεπιστήμιο για να «μεταμορφώσει» πρόγραμμα σπουδών και διδάσκοντες;

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ας, αυτή η κίνηση θα έρχετο νερό στον μύλο της ανεργίας ενώ θα άφηνε τον τεχνολογικό κλάδο χωρίς αποφοίτους. Οι νέοι καλούνται να εργαστούν σε συνθήκες αυξημένης υποαπασχόλησης και ετεροαπασχόλησης. Στόχος μας πρέπει να είναι η παραγωγή νέων αποφοίτων που θα είναι ανταγωνιστικοί και υψηλά αμειβόμενοι σε κάθε τομέα, απαραίτητοι για τις εξειδικευμένες γνώσεις τους στον κλάδο που σπούδασαν. Οι απλά αποφοίτων που για να βρουν εργασία θα εργάζονται εν τέλει σε αντικείμενα ξένα με το όνομα της σχολής που αποφοίτησαν» καταλήγει. Ο κοσμήτορας της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου κ. Δημήτρης Καλιτσιμιάκος τονίζει και εκείνος από την πλευρά του πως το διακύβευμα είναι η ολοκληρωμένη εκπαίδευση των μηχανικών ώστε να μη θρηνηνοίμε τραγωδίες και υπογραμ-

μίζει πως «το αίτημα για ισχυρές σπουδές μηχανικών δεν είναι ένα "κλαδικό αίτημα". Στη σύγχρονη παραγωγή, ο μηχανικός είναι σε θέση να κινητοποιεί κολοσσιαίες δυνάμεις, άρα και ο κίνδυνος να εκδηλωθούν μεγάλα ατυχήματα είναι σοβαρός. Και όταν αυτό το ξεχνάμε, έρχεται δυστυχώς η πραγματικότητα να μας το θυμίσει, συχνά με πολύ επώδυνο τρόπο. Επομένως, η σωστή και ολοκληρωμένη εκπαίδευση των μηχανικών και, στη συνέχεια, η απασχόλησή τους σε νευραλγικούς τομείς είναι βασικός όρος αυτοπροστασίας της κοινωνίας. Όταν ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία εκπαίδευσης μηχανικών εκφυλίζεται σε μια απλή ονοματοδοσία, χωρίς σχεδιασμό και χωρίς προϋποθέσεις, τότε υπονομεύονται κρίσιμα κοινωνικά αγαθά: η ασφάλεια, η περιβαλλοντική προστασία, οι ίδιες οι προοπτικές παραγωγικής ανάπτυξης της χώρας».

5. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 31/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 31/03/2019

Σελίδα: 23

Πολιτικές για το δημογραφικό

Του ΑΡΙΣΤΟΥ ΔΟΞΙΑΔΗ*

Ο πληθυσμός της Ελλάδας γερνάει και λιγοστεύει. Η τάση είναι μακροχρόνια, και δεν θα αντιστραφεί μέσα σε λίγα χρόνια. Όλοι νιώθουμε ότι πρόκειται για μεγάλο πρόβλημα, χωρίς ίσως να συμφωνούμε ακριβώς γιατί. Ούτε συμφωνούμε με ποιον τρόπο μπορεί να αντιμετωπιστεί.

Γιατί είναι πρόβλημα; Πρώτον, η οικονομική πλευρά: αν δεν υπάρχουν αρκετοί νέοι εργαζόμενοι, δεν θα υπάρχουν τα μέσα για να ζήσουν καλά οι ηλικιωμένοι. Δεύτερον, η γεωπολιτική: μια χώρα με μικρό πληθυσμό θα είναι όλο και πιο αδύναμη. Τρίτον, η εθνική: όσο λιγοστεύουν οι Έλληνες, τόσο θα περνούν στο περιθώριο η γλώσσα και ο πολιτισμός μας. Τέταρτον, η

οι δύο είναι κεφαλαιοποιητικοί, που το έχουν εφαρμόσει πολλά ευρωπαϊκά κράτη, απορρίπτεται από την κυβέρνηση, με τον χαρακτηρισμό «σύστημα Πινοσέτ».

Περισσότερες γεννήσεις. Έχει μειωθεί ο μέσος αριθμός παιδιών που γεννά η κάθε Ελληνίδα. Οι αιτίες είναι πολιτισμικές και οικονομικές. Δεν είναι βέβαιο ότι θα αυξηθεί αν δοθούν οικονομικά κίνητρα και κοινωνική υποστήριξη, αλλά αυτά πρέπει να δοκιμαστούν. Συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη, έχουμε ελάχιστες φοροαπαλλαγές και επιδόματα για τα παιδιά, και λίγους παιδικούς σταθμούς.

Μετανάστες από ανάγκη. Αν τους δεχόμαστε και δίνουμε δουλειές, θα έρχονται πολλοί και για πολλά χρόνια, από την Αφρική και την Ασία. Η οικονομία μπορεί να ωφεληθεί πολύ, όπως έγινε τη δεκαετία του '90 με τους Αλβανούς. Αλλά χωρίς πολιτική για την ενσωμάτωσή τους, για τις οικογένειες, για τη γεωγραφική κατανομή, για την κατάρτισή τους, είναι μεγάλος ο κίνδυνος της περιθωριοποίησης και των κοινωνικών συγκρούσεων. Ούτε μπορεί να ενσωματωθεί απεριόριστος αριθμός.

Μετανάστες από επιλογή. Ευρωπαίοι και Έλληνες της διασποράς, με υψηλές δεξιότητες, μπορεί να έρθουν να εργαστούν στην Ελλάδα αν έχουμε το κατάλληλο περιβάλλον για επιχειρήσεις και οικογένειες. Για πολλούς νέους, η Ευρώπη είναι μια ενιαία, γνώριμη περιφέρεια. Μπορούμε να ενισχύσουμε το προφίλ της Ελλάδας μέσα σε αυτήν, χτίζοντας πάνω στα φυσικά πλεονεκτήματά. Σήμερα, όμως, έχουμε υπερβολικούς φόρους στις σχετικές εισοδηματικές κατηγορίες, δεν έχουμε πανεπιστήμια με διεθνή προσανατολισμό, και έχουμε λίγα διεθνή σχολεία.

Μία σοβαρή πολιτική για το δημογραφικό πρέπει να κινηθεί σε όλους αυτούς τους άξονες. Είναι αρκετοί για να αντιμετωπίσουν τουλάχιστον την οικονομική πλευρά. Στα γεωπολιτικά, μόνο μια σταθερή, ενωμένη Ευρώπη μπορεί να μας καλύψει. Η εθνική ταυτότητα θα επιβιώσει μόνο σε μια εκδοχή μεγαλύτερης εξωστρέφειας και καινοτομίας. Όσο για την ποιότητα ζωής, ίσως πρέπει να προσαρμοστούμε σε μια κοινωνία μεσηλιτικών, όπου τα παιδιά και τα εγγόνια θα είναι λίγα και πολυτίμητα. Ίσως όμως και να αναστραφεί η υπογεννητικότητα αν όλα τα άλλα βελτιωθούν.

* Ο κ. Αρίστος Δοξιάδης είναι εταίρος στο κεφάλαιο επενδύσεων τεχνολογίας Big Pi.

Έχουμε ένα κράτος που αποθαρρύνει τις επενδύσεις και αδιαφορεί για την ανάπτυξη των παραγωγικών δεξιοτήτων.

ποιότητα ζωής: μια κοινωνία με ελάχιστα παιδιά θα είναι φτωχή σε εμπειρίες και συναισθήματα.

Υπάρχουν λύσεις; Ναι, αλλά καμία δεν επαρκεί από μόνη της, και καμία δεν ευνοείται από τις δημόσιες πολιτικές που εφαρμόζονται σήμερα. Τις καταγράφω, με έμφαση κυρίως στην οικονομική πλευρά.

Παραγωγικότητα. Αν είναι λίγοι οι εργαζόμενοι, θα πρέπει να παράγει ο καθένας μεγάλη αξία. Αυτό απαιτεί επενδύσεις, σε υποδομές, σε εξοπλισμό και ιδίως σε κατάρτιση. Ισχύει για τις επιχειρήσεις, αλλά και για τις κοινωνικές υπηρεσίες και τη δημόσια διοίκηση. Σήμερα έχουμε ένα κράτος που αποθαρρύνει τις επενδύσεις, βάζει στο περιθώριο του εκπαιδευτικού συστήματος τις παραγωγικές δεξιότητες, και προσλαμβάνει υπαλλήλους αντί να βελτιώνει την αποδοτικότητα τους.

Αποταμίευση. Αν είναι χαμηλή η αναλογία εργαζομένων προς συνταξιούχους, δεν μπορούν οι συντάξεις κάθε έτους να πληρώνονται από τις εισφορές και τους φόρους του ίδιου έτους. Οι σημερινοί εργαζόμενοι πρέπει να αποταμιεύουν, ώστε μέρος της δικής τους σύνταξης να πληρωθεί από το δικό τους κεφάλαιο που θα έχει συσσωρευθεί επί δεκαετίες. Αλλά το συνταξιοδοτικό μας σύστημα παραμένει «αναδιανεμητικό» (pay as you go). Το σύστημα των τριών πυλώνων, από τους οποίους